

LINDMAN, BLECKERT

**Jemförelser af gramvigtstal med dels
skålpundsvigtstal, dels g:la medicinalvigtstal
i tabellarisk form m. m.**

Stockholm : Seelig
1869

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Matern.
Mått
(Br)

REDUKTIONSTABELLER

FÖR

GRAM- OCH MEDICINALVIGT

M. M.

AF

BL. LINDMAN.



1869

UNIVERSITÄT ZÜRICH

1875

PHYSIKALISCHES INSTITUT

1875

PHYSIKALISCHES INSTITUT

0 0000 000050680



Kungl. biblioteket

MEMFORELSE

OM

1847

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE
OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE
OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE
OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

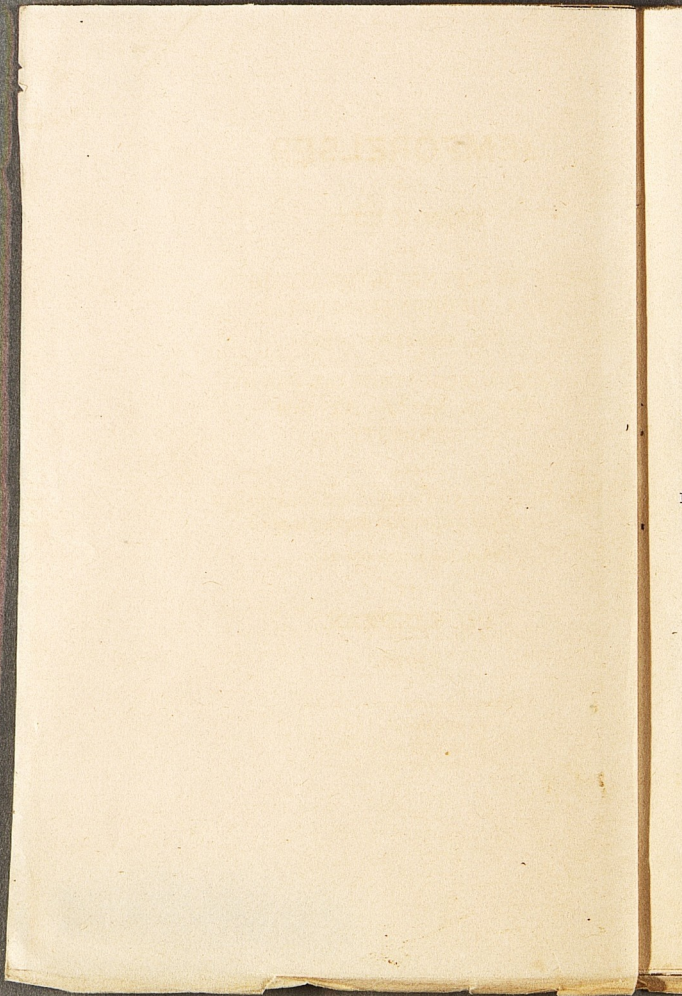
OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

1847

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE
OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE

OM HJERTEKUNSTEN, HJERTE



JEMFÖRELSE

AF

GRAMVIGTSTAL

MED

DELS SKÅLPUNDEVIGTS-TAL, DELS
G:LA MEDICINALVIGTS-TAL

I TABELLARISK FORM

ÄFVEN SOM REDUKTIONSTAL FÖR SV.
OCH FR. LÄNGD-, YT- OCH
RYMDMÅTT

FÖR

PRAKTISKT BRUK VID RECEPTERS SKRIFNING
OCH MEDIKAMENTERS DISPENSERING

UTRÄKNADE OCH ORDNADE

AF

BL. LINDMAN.

1869.

STOCKHOLM, 1869.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.



JEMFÖRELSE

GRAMMIGTAL

DESS SKATTIÖRTS-TAL DELS
OCH MEDICINALLIGT-TAL

I TABELLARSK FORM

AF HENRIK LARSSON

OCH FR. LARSSON, TT-OCH

BYNDNATT

FÖR

FRÄMST VID LÄKARNES SPRÅK
OCH MEDICINENS FÖRENING

UTGÅVA OCH ÖFRAGA

BL. LINDMAN

1860

STOCKHOLM, 1860.

STOCKHOLM, 1860.
STOCKHOLM, 1860.



I. Enligt de af dertill utsedde Kongl. Vetenskaps-akademiens ledamöter förlidet år utförda jämförelsevågningar väger den franska prototyp-kilogram-etalonen af platina i lufttomt rum 2,3528739 svenska skålpund.

Men då fransmännen vid verkliga vägningar i luften begagna messingsvigter (af 8,16 eg. vigt), som i lufttomt rum väga lika med eller proportionaliter motsvara platinalikaren, utan att göra korrektion för den för platina och messing olika vigtsförlusten vid vägningar i luften, så kommer, enligt Professor EDLUNDS beräkning, vid vägning i luften med messingsvigter, 1 kilogram att väga lika med 2,3525214 sv. skålpund, och 1 sv. skålpund att väga lika med 425,0758 gram.

II. Den hos oss brukade nürnbergers-
medicinallibern, lika med $\frac{741}{884}$ eller 0,838155 sv. skålp., väger således 356,279626 gram, och 1 kilogram = 2 lib. + 9 uns + 5 dr. + 27,08 gran.

a) En uns (= 6 ort + 98,4 korn eller i det närmaste 7 ort) väger 29,69 gram eller, i rundt tal, 30 gram.

b) Ett gran (= 1,455 korn) väger 0,061854 eller, i rundt tal, 0,06 gram.

c) Drakmans värde i praktiskt afrundade tal i gram kan nu härledas antingen ur a), då det blifver..... 3,75 gram, eller ur b), då det blifver .. 3,60 " eller, vid mindre maktpåliggande dosbestämningar i vigten, tagas lika med 4 " hvilket värde är lätt att minnas och bekvämt att vid isärdelning och mångfaldigande använda.

Alla tre dessa värden ingå i den nu utkomna farmakopéens jämförelser mellan gram- och skålpundvigts-tal, men om hvarandra i en och samma kolumn.

Vigtjämförelserna äro ordnade i 3 tabeller.

Tab. A har 4 kolumner:

i 1:sta kolumnen stå korn- och ort-tal, som skola evalveras,

i 2:dra kolumnen motsvariga, i det allra närmaste riktiga gramtal,

i 3:dje kolumnen med engelska siffror de i farmakopéen upptagna, afrundade gramtalen, som af Kongl. Maj:t äro till efterrättelse vid evalveringar till gramvigt på apoteken anbefallda, och

i 4:de kolumnen gramtal härledda ur värdet: 1 korn = 0,04 gram, hvilka visser-

ligen äro betydligt, 6 %, afvikande från de precisa talen, men hafva den väsentliga egenskapen, att vara korrekta multipler och submultipler af hvarandra, och därför företrädesvis lämpliga att använda vid skrifning af recepter på mångfaldigade pulver-, piller- och species-doser. De kunna så mycket mera rekommenderas, som farmakopéen godkänt detta värde just för de små vigtskvantiteter, 0,1—1,0 korn, hvar efter doserna för de kraftigast verkande läkemedlen bruka bestämmas.

Tecknet $>$ framför ett gramtal i 2:dra kolumnen betyder att detta är lägre än det precisa; tecknet $<$ betyder deremot, att det (gram-talet) är något för högt.

Talen med fetstil i samma kolumn äro i det allra närmaste precisa och kunna vid kalkyler tjena som grundtal

Talen i 3:dje kolumnen som stå inom parentes finnas ej i farmakopéens tabell, men äro i öfverensstämmelse med denna tabell. De hafva bildats, såsom sig bör, genom sammanläggning; t. ex. 63,5 gm för 15 ort af 42,5 gm (= 10 ort) + 21 gm (= 5 ort).

Talen i 4:de kolumnen äro korrekta multipler och submultipler af hvarandra.

Exempel.

1. R. Sulph. chin. korn 2 }
 P. Rad. Val. » 10 }
 Dr. tal. dos. XII }

öfversättes af läkaren lättast med

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Sulph. chin. gm } 0,08 = \text{cgm } 8 \\ \text{Rad. Valer gm } 0,40 = \text{cgm } 40 \\ \text{tal. dos. XII} \end{array} \right.$$

af farmaceuten deremot:

$$\text{antingen } \left\{ \begin{array}{l} \text{S. chin. } 2 = 0,08; 0,08 \times 12 = 0,96 \\ \text{R. Val. } 10 = 0,42; 0,42 \times 12 = 5,04 \\ \hline 12 = 0,50; \qquad \qquad \qquad \underline{6,00} \\ \hline \frac{6,00}{12} = 0,50 \end{array} \right.$$

eller

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{S. chin. } 2; 2 \times 12 = 24; 24 (= 20 + 4) = 1,02 \\ \text{R. Val. } 10; 10 \times 12 = 120; 120 (= 100 + 20) = 5,10 \\ \hline 12 = 0,50 \qquad \qquad \qquad \underline{6,12} \\ \hline \frac{6,12}{12} = 0,51 \end{array} \right.$$

2. $\left. \begin{array}{l} \text{R. M. pil. Myrrh. f.} \\ \text{P. Rad. Rhei } \overline{\text{aa}} \text{ korn } 2 \\ \text{fiat pilula} \\ \text{Dr tal. dos. cxx} \end{array} \right\}$

skrifves af läkaren

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. p. M. f.} \\ \text{P. R. Rhei } \overline{\text{aa}} \text{ gm } 0,08 = \text{cgm } 8 \\ \text{tal. dos. cxx} \end{array} \right.$$

evalveras af farmaceuten

antingen

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. pil. } 2 = 0,08; 0,08 \times 120 = \text{gm } 9,60 \\ \text{Rh. } \quad 2 = 0,08; 0,08 \times 120 = \text{gm } 9,60 \\ \hline 4 = 0,16 \qquad \qquad \qquad \underline{19,20} \end{array} \right.$$

eller

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{M. pil. } 2; 2 \times 120 = 240 (= 200 + 40) = \text{gm } 10,20 \\ \text{R. Rh. } 2; 2 \times 120 = 240 (= 200 + 40) = \text{gm } 10,20 \\ \hline 20,40 \\ \frac{20,40}{120} = 0,17 \qquad \qquad \qquad \underline{20,40} \end{array} \right.$$

3. R. Lign. Quassiae ort 1 }
 Flor. Millef. ort 3 }
 Fol. Sennæ korn 50 }
 Dr. tal. dos. xv }

skrifves af läkaren lättast

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Lign. Qu. gm } 4 \\ \text{Fl. M. } \quad \text{gm } 12 \\ \text{Fol. S. } \quad \text{gm } 2 \\ \text{tal. dos. xv} \end{array} \right.$$

evalveras af farmaceuten

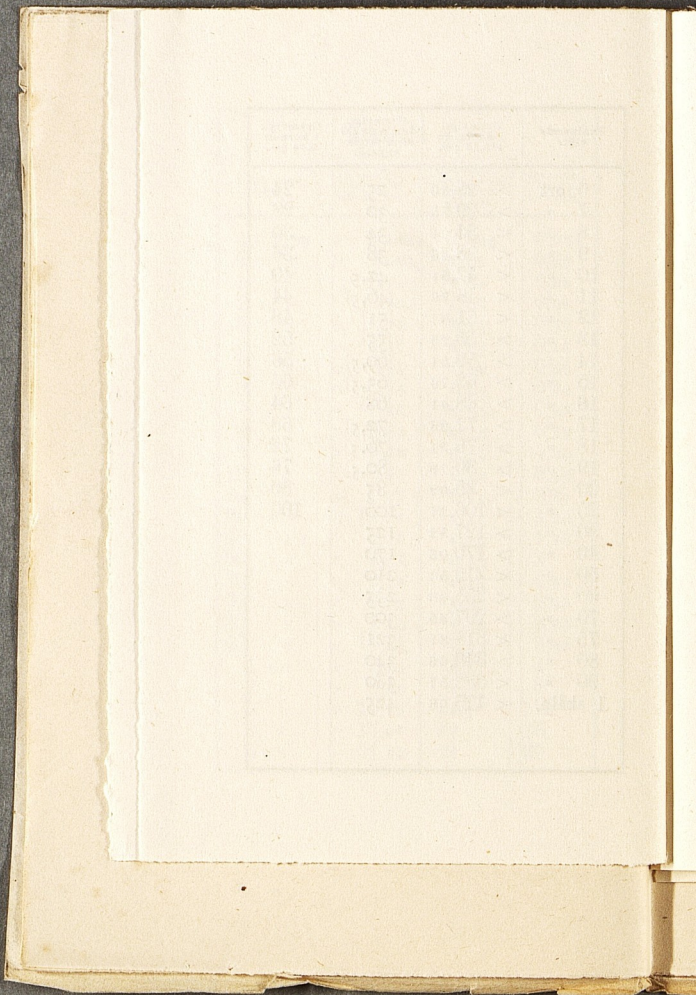
antingen

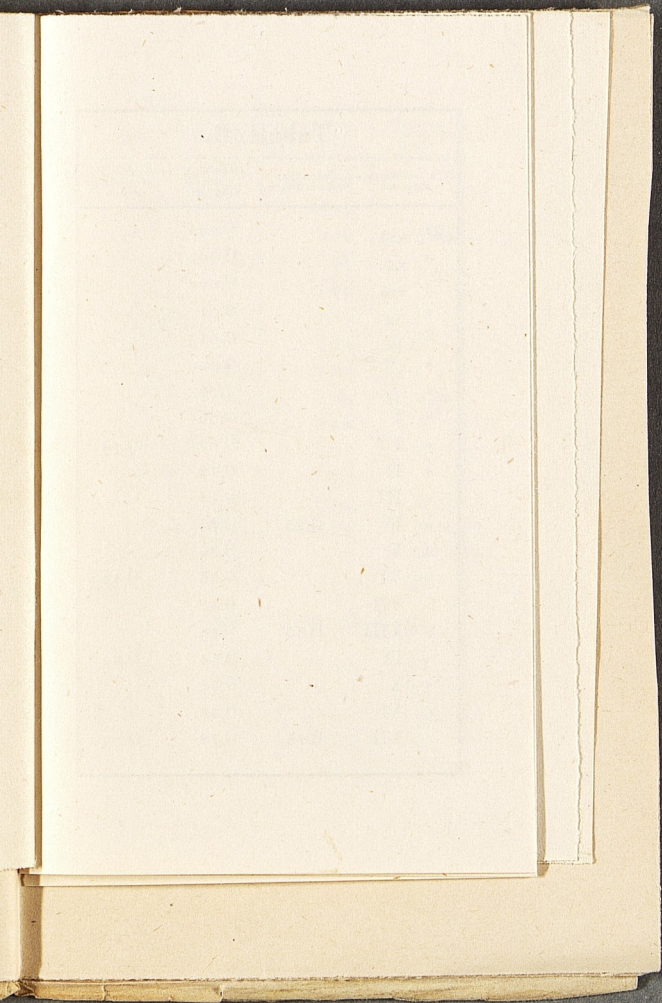
$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Lign. Qu. } 1 = 4,25; 4,25 \times 15 = 63,75 \\ \text{Fl. M. } \quad 3 = 12,50; 12,50 \times 15 = 187,50 \\ \text{Fol. S. } \quad 0,5 = 2,10; 2,10 \times 15 = 31,50 \\ \hline 4,5 = 18,85 \qquad \qquad \qquad \underline{282,75} \end{array} \right.$$

Tabell A.

Skålpunds vigt.		Gramvigt. 1 Skålp. = 425,08 gm.	Gramvigt. Jemkade tal efter farma- kopéen.	Gramvigt. 1 korn = 0,04 gm.
0,1 korn	>	0,004	0,004	0,004
0,5 »	>	0,021	0,02	0,02
1 »	<	0,043	0,04	0,04
2 »	>	0,085	0,08	0,08
3 »	<	0,13	0,13	0,12
4 »	>	0,17	0,17	0,16
5 »	>	0,21	0,21	0,20
6 »	<	0,26	0,25	0,24
7 »	<	0,30	0,30	0,28
8 »	>	0,34	0,34	0,32
9 »	>	0,38	0,38	0,36
10 »	<	0,43	0,42	0,40
20 »	>	0,85	0,85	0,80
30 »	<	1,28	1,25	1,20
40 »	>	1,70	1,70	1,60
50 »	<	2,13	2,10	2
60 »	>	2,55	2,55	2,40
70 »	<	2,98	3,00	2,80
80 »	>	3,40	3,40	3,20
90 »	<	3,83	3,80	3,60
1 ort	>	4,25	4,25	4
2 »	>	8,50	8,5	8
3 »	>	12,75	12,5	12
4 »	>	17,00	17	16
5 »	>	21,25	21	20

Skålpunds vigt.	Gramvigt. 1 Skålp. = 425,08 gm.	Gramvigt. Jemkade tal efter farma- kopéen.	Gramvigt. 1 korn = 0,04 gm.
6 ort	> 25,50	25	24
7 »	> 29,75	30	28
8 »	< 34,01	34	30
9 »	< 38,26	38	36
10 »	< 42,51	42,5	40
11 »	< 46,76	[46,5]	44
12 »	< 51,01	[51]	48
13 »	> 55,26	[55]	52
14 »	> 59,51	[69,5]	56
15 »	> 63,76	[63,5]	60
16 »	> 68,01	[68]	64
17 »	> 72,26	[72,5]	68
18 »	> 76,51	[76,5]	72
19 »	> 80,76	[80,5]	76
20 »	< 85,02	85	80
25 »	< 106,27	[106]	100
30 »	> 127,52	125	
40 »	> 170,03	170	
50 »	< 212,54	210	
60 »	< 255,05	255	
70 »	> 297,55	300	
75 »	< 318,81	[321]	
80 »	> 340,06	340	
90 »	< 382,57	380	
1 skålp.	< 425,08	425	





Tabell B.

G:la medicinal- vigts-tal.	Gramvigt. 1 uns = 30 gm.	Gramvigt. 1 gran = 0,06 gm.	Gramvigt. 1 drakma = 4 gm.
gr. $\frac{1}{XVI}$		0,004 ^x	
” $\frac{1}{XII}$		0,005	
” $\frac{1}{VIII}$		0,008 ^x	
” $\frac{1}{VI}$		0,01	
” $\frac{1}{IV}$		0,015	
” $\frac{1}{III}$		0,02	
” $\frac{1}{II}$		0,03	
” I		0,06	
” I β		0,09	0,10
” II		0,12	
” III		0,18	0,20
” IV	0,25	0,24	
” V		0,30	
” VI		0,36	0,40
” VII		0,42	
” VIII	0,50	0,48	
” IX		0,54	0,60
” X		0,60	
” XI		0,66	
” XII	0,75	0,72	0,80

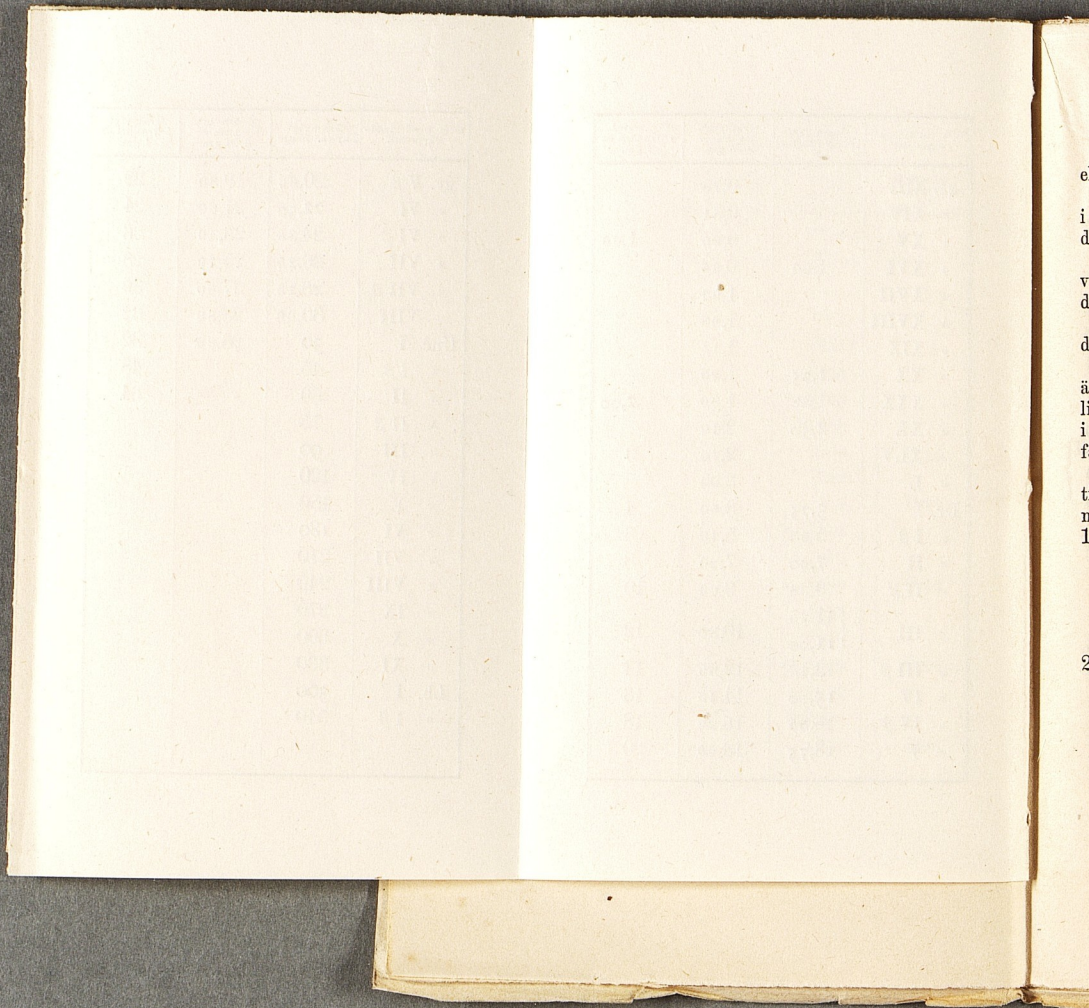
G:la medicinal- vigts-tal.	Gramvigt. 1 uns = 30 gm.	Gramvigt. 1 gran = 0,06 gm.	Gramvigt. 1 drakma = 4 gm.
gr. XIII		0,78	
» XIV		0,84	
» XV		0,90	1,00
» XVI	1,00	0,96	
» XVII		1,02	
» XVIII		1,08	
» XIX		1,14	
» XX	1,25	1,20	
» XXX	1,88 ^x	1,80	2,00
» XL	2,50	2,40	
» XLV		2,70	3
» L		3,00	
Dr. I	3,75	3,60	4
» I β	5,63 ^x	5,40	6
» II	7,50	7,20	8
» II β	9,38 ^x	9,00	10
» III	{ 11,25	10,80	12
	{ 11,00		
» III β	13,13 ^x	12,60	14
» IV	15,00	14,40	16
» IV β	16,88	16,20	18
» V	18,75	18,00	20

G:la medicinal- vigts-tal.	Gramvigt. 1 uns = 30 gm.	Gramvigt. 1 gran = 0,06 gm.	Gramvigt. 1 drakma = 4 gm.
gr. V β	20,63	19,80	22
» VI	22,50	21,60	24
» VI β	24,38	23,40	26
» VII	26,25	25,20	28
» VII β	28,13	27,00	30
» VIII	30,00	28,80	32
Unc. I	30	28,80	32
» I β	45		48
» II	60		64
» II β	75		
» III	90		
» IV	120		
» V	150		
» VI	180		
» VII	210		
» VIII	240		
» IX	270		
» X	300		
» XI	330		
Lb. I	360		
» I β	540		

Tabell C.

Skålpundvigtstäl.	Gramvigt.	G:la medicinalvigtstäl.
0,001 <	0,005	$1\frac{1}{2}^b$ gran
0,002 <	0,01	$\frac{1}{6}^b$ »
0,005 >	0,02	$\frac{1}{3}^b$ »
0,007 <	0,03	$\frac{1}{2}^b$ »
0,009 <	0,04	$\frac{2}{3}^b$ »
0,012 >	0,05	$\frac{3}{4}^c$ »
0,024 >	0,10	$1\frac{1}{2}^c$ »
0,035 <	0,15	$2\frac{1}{2}^b$ »
0,047 <	0,20	3 ^c »
0,059 >	0,25	4 ^a »
0,071 >	0,30	5 ^b »
0,094 <	0,40	$6\frac{1}{2}^a$ »
0,12 >	0,50	8 ^a »
0,235 <	1,00	$\frac{1}{30}$ uns = 16 ^a »
0,47 <	2,00	$\frac{1}{2}$ dr. = 30 ^c »
0,71 >	3,00	45 ^c »
0,94 <	4,00	1 dr. = 60 ^c »
1,18 >	5,00	$\frac{1}{6}$ uns = 80 ^a »
2,35 <	10,00	$\frac{1}{3}$ » = 160 ^a »
3,53 >	15,00	$\frac{1}{2}$ »

Skålpundvigtstäl.	Gramvigt.	G:la medicinalvigtstäl.
4 >	17,00	
4,71 >	20,00	$\frac{2}{3}$ uns
5,88 <	25,00	$\frac{5}{6}$ »
7,06 >	30,00	1 »
9,41	40,00	$1\frac{1}{3}$ »
10,59 >	45,00	$1\frac{1}{2}$ »
11,76 <	50,00	$1\frac{2}{3}$ »
14,12 >	60,00	2 »
17,64 <	75,00	$2\frac{1}{2}$ »
21,17 <	90,00	3 »
23,53 >	100,00	$3\frac{1}{3}$ »
28,23	120,00	4 »
35,29 >	150,00	5 »
47,05	200,00	$6\frac{2}{3}$ »
58,81 <	250,00	$8\frac{1}{3}$ »
70,58 >	300,00	10 »
94,10	400,00	$13\frac{1}{3}$ »
117,63 >	500,00	$16\frac{2}{3}$ »
176,44 >	750,00	25 »
235,25	1000,00	$33\frac{1}{3}$ »
		noggrannare
		1000 = 33 uns 5 dr. 27,08 gr.



el

i

d

v

d

d

ä

li

i

fa

ti

n

l

2

Tabellen B har äfvenledes 4 kolumner.

1:sta kolumnen innehåller gran-, drakma- eller uns-tal, som skola evalveras,

2:dra kolumnen motsvariga gram-tal, i det närmaste riktiga och härledda ur värdet: 1 uns = 30 gram,

3:dje kolumnen gram-tal, härledda ur värdet: 1 gran = 0,06 gram (undantag för de mot $\frac{1}{16}$ och $\frac{1}{8}$ gran svarande talen och

4:de kolumnen gramtal härledda ur värdet: 1 drakma = 4 gram.

De gram-tal i de olika kolumnerna som äro med engelska siffror äro i denna tabell, likasom de med samma siffror tryckta talen i föregående tabell, konforma med de i farmakopéens tabell upptagna.

I alla kolumner äro talen korrekta multipler och submultipler af hvarandra — med undantag för

1:o) De tal i 2:dra kolumnen som äro betecknade med (^x), hvilka äro upphöjda med 0,005 gram utöfver det värde, de skulle haft; de äro blott 4, nemligen de mot 3β , $3i\beta$, $3ii\beta$ och $3iii\beta$ svarande;

2:o) 2:ne, äfvenledes med (^x) betecknade, i 3:dje kolumnen befintliga tal, neml. det mot $\frac{1}{16}$ gran svarande gramtalet 0,004, hvilket skulle varit 0,00375 gram, och det mot $\frac{1}{8}$ gran svarande 0,008, hvilket skulle varit 0,0075 gram.

Exempel.

1. R. Acet. plumb. p. gr. iij }
 Opii pulv. gr. ¼ }
 Amyli pulv. gr. xij }
 Dr. tal. dos. x }

öfversättes af läkaren lämpligast med

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{R. Acet. pl. gm } 0,18 = \text{cgm } 18 \\ \text{Opii p. gm } 0,015 = \text{cgm } 1,5 \\ \text{Amyli gm } 0,72^*) = \text{cgm } 72 \\ \text{tal. dos. x} \end{array} \right.$$

af farmaceuten

antingen

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Ac. pl. gr iij} = 0,18; \quad 0,18 \times 10 = \text{gm } 1,80 \\ \text{Op. p. gr } \frac{1}{4} = 0,015; \quad 0,015 \times 10 = \text{gm } 0,15 \\ \text{Amyli gr xij} = 0,72; \quad 0,72 \times 10 = \text{gm } 7,20 \\ \hline \text{gr } 15\frac{1}{4} = 0,915 \qquad \qquad \qquad \underline{9,15} \\ \frac{9,15}{10} = 0,915 \end{array} \right.$$

eller

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Ac. pl. } 3 \times 10 = 30 \text{ gr.} = \text{gm } 2,00 \\ \text{Op. p. } \frac{1}{4} \times 10 = 2\frac{1}{2} \text{ gr.} = \text{gm } 0,15 \\ \text{Amyl. } 12 \times 10 = 2 \text{ dr.} = \text{gm } 7,50 \\ \hline \frac{9,65}{10} = 0,965 \qquad \qquad \qquad \underline{9,65} \end{array} \right.$$

*) I decimalsystemets anda torde dock helst böra skrivas 0,20 i st. f. 0,18 och 0,70 eller 0,75 i st. f. 0,72.

2. R. Extr. Aloës }
 — Gent. āā grj }
 f. pilula }
 Dr. tal. dos. xc }

öfversättes af läkaren med

{ Extr. Al.
 — G. āā gm 0,06 = cgm 6
 tal. dos. xc

af farmaceuten

antingen

{ Extr. Al. grj = 0,06; $0,06 \times 90 =$ gm 5,40
 — G grj = 0,06; $0,06 \times 90 =$ gm 5,40
10,80

eller

{ Extr. Al. $1 \times 90 = 1\frac{1}{2}$ dr. ($= 1 + \frac{1}{2}$ dr.) = gm 5,75
 — G. $1 \times 90 = 1\frac{1}{2}$ dr. ($= 1 + \frac{1}{2}$ dr.) = gm 5,75
11,50

3. R. Tinct. Chinæ }
 — Cascar. āā 3 vj }
 — Lav. ar. 3 ij }
 — theb. 3 j }

öfversättes af läkaren

antingen, efter farmakopétabellen (talen med engelska siffror i tab. B här), med

{ T. Ch.
 — Casc. āā gm 22,5
 — L. ar. gm 7,5
 — theb. gm 3,75

eller beqvämare, efter 4:de kolumnen i tab.

B här, med

T. Ch.	
— Casc. aa	gm 24
— L. ar.	gm 8
— theb.	gm 4*)

Minnesreglor.

1 uns = 30 gram vid större quantiteter, såsom dekokter, infusioner, etc.

1 gran = 0,06 gram vid smärre quantiteter, såsom pulver- och pillerdispenseringar, alkaloid- och metallsalter till upplösningar och i allmänhet kraftigare verkande medel.

1 drakma = 4 gram är lätt att minnas; 4 gram lätt att dela och mångfaldiga. Att utan tabell uträkna $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$ o. s. v. af unsvärdet 30 gram är mindre bekvämt vid brådska. 1 drakma kan därför af läkaren gerna tagas lika med 4 gram vid formler, deri drakmatal uteslutande eller hufvudsakligast förekomma, såsom i droppar, plåster, salvor, linimenter, dispense-rade kryddportioner etc. Värdet är oriktigt på 7 procent; men dels kunna

*) Vackrare: 30, 10 och 5 gram; eller åtminstone: 25, 8 och 4 gm.

på apoteken evalveringar af vigtbestämmelserna gifva lika stora fel, dels finnes detta värde i farmakopétabelen, neml. $\frac{1}{2}$ drakma = 2 gram.

Vid evalveringar på apoteken af vigttal som ej stå utsatta här med engelska siffror, d. v. s. ej finnas i farmakopétabelen, skola de motsvarande gramtalen sökas genom sammanläggandet af gramtalen för 1:o) det i storleken närmaste utsatta talet och 2:o) det tal som behöfves till fyllnad. T. ex. Hvad är det lagliga gramtalet för $1\frac{1}{2}$ drakma?

$$\text{jo: } 1 \text{ dr.} = \text{gm } 3,75$$

$$\frac{1}{2} \text{ dr.} = \text{gm } 2,00$$

$$1\frac{1}{2} \text{ dr. således} = 5,75.$$

Tabellen C innehåller jämförelser mellan precisa gramtal i mellersta kolumnen och dels ort-tal, till venster, dels gran- och uns-tal, till höger om gram-talen.

I de tal i första kolumnen efter hvilka tecknet > står är sista decimalen något ökad (med högst 0,005 gm); de tal efter hvilka tecknet < står äro deremot något för låga.

Talen med fetstil äro de mest korrekta.

Tecknet ^a vid några af gran-talen betyder att de, liksom uns-talen, äro härledda ur värdet 30 gram = 1 uns (480 gran),

tecknet ^b, att de äro ur värdet 0,06 gram = 1 gran och

tecknet °, att de äro ur värdet 4 gram = 60 gran.

Denna tabell kan vara tjenlig vid öfning att skriva recepter med gramvigtsbestämmelser utan anlitande af reduktions-tabellerna, för att, sedan receptet är skrivet, se efter om vigtalen i detsamma äro riktiga. Likaledes kan den tjena som probatabell vid recepturen. Större fel, begångna vid evalveringen, t. ex. decimalkommats orätta placering, visa sig genast.

Då medicinaltaxan kommer att uppföra priserna per kvantiteter i gramtal, men utvägningar af medikamenter i det s. k. handköpet på apoteken skola ske med den i allmänna handeln gällande ort- och kornvigten, så är det nödvändigt att apoteks-personalen skall kunna med lätthet reducera taxepriiserna till priser för ort och korn. Denna reduktion är lätt verkställd med reduktionstalet 4,25.

Ex. 1. Om Rad. Rhei 50 gm kosta 420 öre, hvad kostar då 1 ort deraf?
 $50 \text{ gm} = 420$, $100 \text{ gm} = 840$, $1 \text{ gm} = 8,4 \text{ öre}$;
 $8,4 \times 4,25 = 35,7$.

Svar: Rad. Rhei 1 ort kostar 36 öre, 2 ort 71 öre o. s. v.

Ex. 2. Om Herba Hyssopi 500 gm kosta 110 öre. Hvad kostar då 1 skålpund deraf?

500 gm = 110, 1000 gm = 220, 1 gm = 0,22 öre;
 $0,22 \times 4,25 = 0,935$ (öre för $\frac{1}{100}$ skålpund).

Svar: 93,5 eller 93 öre för 1 skålpund
 Herba Hyssopi.

Längdmått.

- 1 fot = 0,2969 meter = 29,69 centimeter eller i rundt tal = 30 centimeter.
- 1 tum = 2,969 eller i rundt tal 3 centimeter. Multipliceras derföre tum-tal med 3 eller, noggrannare, med 2,97 eller 2,969, så reduceras de till centimetertal.
- 1 meter = 3,36806 fot = 33,6806 tum.
- 1 centimeter = 0,336806 tum eller, afkortadt, = 0,33 tum. Om derföre cm-tal multipliceras med 0,33.. eller, som är detsamma, divideras med 3 (noggrare 2,97), så reduceras de till tum-tal.

Ytmått.

En ytas arealinnehåll fås,

- a) vid rektangulär form, om längden multipliceras med bredden,
- b) vid cirkelrund form, om diameterns quadrat multipliceras med 0,7854, efter formeln $\frac{\pi}{4}d^2$,

- c) vid oval form, om produkten af båda diametrarne (största längden och största bredden) multipliceras med 0,7854, efter formeln $\frac{\pi}{4}ab$ — då a och b betyda den längre och den kortare diametern.

Exempel.

1. Hvad är arealinnehållet i \square tum af en 7 tum lång och 2,5 tum bred rektangulär yta?

Svar: $7 \times 2,5 = 17,5 \square$ tum.

2. Hvad är måttet i \square centimeter på samma yta?

Svar: a) $17,5 \times 9 = 157,5 \square$ cm;
nogare: $17,5 \times 8,8$.

eller b) $7 t = 7 \times 3 = 21$ cm.; $2,5 t = 2,5 \times 3 = 7,5$ cm.; $21 \times 7,5 = 157,5 \square$ cm.

Vid större noggrannhet användes reduktionstalet 2,97 i st. f. 3.

3. Hvad är måttet i \square tum på en cirkelrund yta med diameter af 5 tum?

Svar: $5 \times 5 \times 0,7854 = 19,6 \square$ t.

4. Hvad är måttet i \square cm. på samma yta?

Svar: a) $19,6 \times 9 = 176 \square$ cm.
nogare: $19,6 \times 8,8$.

eller b) $5 t = 5 \times 3 = 15$ cm.;

$15 \times 15 \times 0,7854 = 176 \square$ cm.

Vid större noggrannhet användes reduktionstalet 2,97.

5. Hvad är arealinnehållet i \square t af en oval yta 8 t lång och 4,5 t bred?

Svar: $8 \times 4,5 \times 0,7854 = 28 \square$ t.

6. Hvad är måttet i \square cm. på samma yta?

Svar: a) $28 \times 9 = 252 \square$ cm.

nogare: $28 \times 8,8$.

b) $8 \text{ t} = 8 \times 3 = 24 \text{ cm.}; 4,5 \text{ t} = 4,5 \times 3$
 $= 13,5 \text{ cm.}; 24 \times 13,5 \times 0,7854 =$
 $254 \square \text{ cm.}$

noggrannare:

$(8 \times 2,97) \times (4,5 \times 2,97) \times 0,7854.$

Om rymdmåtten.

— 1 k:na = 100 kubt = 2615 kubem. En kannu vatten väger nemligen 6,15221 skålpund = 2615 gm och 1 gm vatten = 1 kubem.

— 10 kubt = 261,5 kubem.

— 1 kubt = 26,15 kubem eller i rundt tal och i konsekvens med föregående 27 kubem.

— 1 liter = 1000 kubem = 38,24 kubt.

— 1 kubem = 0,03824 kubt.

Förhållandet mellan vattnets mått och vigt.

— 1 kna rent lufthaltigt vatten af $+4^{\circ}$ temp.
väger vid 760 mm. baromh.: 6,15221
skålp. = 2615 gram.

— 1 kubt vatten väger således 6,15 ort
= 26,15 gm.

Divideras alltså en viss mängd vattens
vigt (p ort) med 6,15, så gifver qvoten
dess volum (v) i kubtum... $\frac{p}{6,15} = v$

och

multipliceras en viss mängd vattens vo-
lum (v kubt) med 6,15, så gifver pro-
dukten dess vigt (p) i ort... $v \times 6,15 = p$.

— 1 liter vatten väger 1000 gm = 2,3525214
skålp.

— 1 kubem vatten väger således 1 gm =
23,53 korn.



Pris: 75 öre.

www.books2ebooks.eu